

משולחן שלמה

עיונים ופנינים בפרשה משיעוריו של

הגאון הינוקא
רבינו שלמה יהודה בארי שליט"א

גליון

153

פרשת בראשית

וייצר יוצרי את יצרי

וַיַּיְצֵר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם (ב, ז). דרש רבי שמעון בן פזי במסכת ברכות (דף סא ע"א) ובמסכת עירובין (דף יח ע"א) שלכך נאמר ביצירת האדם 'וייצר' בב' יודי"ן, ללמד שמעת יצירתו נוטה הוא הנה והנה, שמחד אומר הוא 'אוי לי מיוצרי', ומאידך אומר הוא 'אוי לי מיצרי', ופירש"י (בברכות סם) שאומר 'אוי לי מיצרי' על שמייגעו היצר בהרהורים.

מחשבה ראשית האמונה

והכל תלוי בבירור המחשבה שזהו ראשית האמונה כמובא בזוהר פקודי (בדף רנד ע"ב), שככל שתהיה המחשבה חזקה ותקיפה במציאות גדולת אדונינו הבורא ב"ה, הנה לא ימצא מקום פחד ובהלה כלל אל צד היצר, כי בוודאי שמצד היושר והאמת אין מקום לנטות כלל אל פחד היצר, אלא ששיקול דעת האדם נתונה בבחירתו, וניתן לו מקום לטעות חלילה במחשבתו, ובזה בוחן לו קוב"ה לאדם, אם יתגבר תמיד לאחוז מחשבתו בתוקף מציאותו וגדולתו, או שמה יעשה ממשות ומציאות מצד הבהלה והפחד שמצד היצר.

היצר הוא שמצר או לי

וכאשר דורש האדם אחר גילוי מציאות הבורא ב"ה, הנה בוודאי הקב"ה עוזרו כנגד יצרו, כי הנה אמר רבי יצחק במסכת סוכה (דף נב ע"א וע"ב) שיצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום, ואמר שם רבי שמעון בן לקיש שאלמלי הקב"ה עוזרו אינו יכול לו, ועוד שנה שם הסבא שכל הגדול מחבירו יצרו גדול ממנו, וביאר הפנים יפות (ב, ז) שכפי גבורות היצר טוב כן יתגבר היצר הרע כנגדו, אלא שביד האדם לדרוש אחר הבורא ב"ה שיעזור לו כנגד דמיון היצר, ובזה יגביר את היצר טוב על היצר הרע עד שיתהפך היצר הרע גם כן לטוב, כמו שדרשו במסכת ברכות (דף נד ע"א) מה שכתוב (דברים ו, ה) 'ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך', שזהו בשני יצריך, שנעשה משניהם לב אחד, ואז ישכון לבטח.

אבל אם נוטה האדם חלילה אחר היצר, הנה מאבידו היצר משני עולמות, כמו שאמרו במסכת בבא בתרא (דף טז ע"א) שהוא היצר הרע הוא המלאך המות, אבל בתחילה כשעושה עבירה שניהם מצירים, היצר טוב מציר על העבירה, וגם היצר הרע מציר על שמחתו באותו שעה, וזהו 'אוי לי מיוצרי אוי לי מיצרי', שגם היצר מצר עם האדם על שנטה כנגד בוראו כביכול, אבל כאשר דורש אחר עזר הבורא, בוודאי יכול לו ליצר, כי כל מציאותו אלא אלא מצד הדמיון והפחד והבהלה, ובאמת אין בו מאומה כמובא שם בסוגיא.

שבחא דיצה"ר

וכמובא בזוהר פקודי (דף רנג ע"א) ששבח הוא ליצר הרע כאשר מנצחו האדם והולך אחר בוראו, ולכך נכנס היצר הרע עם נשמת האדם יחד לנן עדן ומעיד עליו על כל מה שנדחק ונצטער בהתגברו עליו, וגם היצר הרע נשכר כי נמתק ונטהר על ידי האדם שנודרך בסוד שורש המיתוק אשר לו בקדש פנימה, ועל זה נאמר בו ביצר הרע 'והנה טוב מאד', שמתוך שמתגבר עליו האדם, גורם לו היצר לחיים טובים לעולם הבא.

כי כל עוד האדם בעולם הזה מוכרח הוא לעמוד במבחן היצר, שאם עושה רצון יוצרו מכעיס הוא ליצרו, ואם עושה רצון יצרו מכעיס הוא ליוצרו,

אמנם בעולם הבא נעשה הוא 'עבד חפשי מאדוניו'¹ (איוב ג, יט), כמובא בפרשת רבה (ג, א בגירסת המתנות כהונה) ובילקוט שמעוני (איוב רמז תתצו). אמנם ככה מובא בפרקי דרבי אליעזר (פל"ט) ששלושה כבשו יצרן לפני יוצרו, והם יוסף ובוטז ופלטני בן ליש, וכתב הרד"ל (שם, אות כ) עצה נפלאה לחזק לב אדם שיוכל לכבוש את יצרו, שיתבונן שהיצר והמחשבה של היצר הרע היא עצמה יצורו ובריאתו של יוצר כל, אם כן לא בראו ה' כי אם לנסות בו את האדם, וכשמסתכל בזה ניתן כח באדם לכבוש יצר מחשבות לבו מפני יוצרם, ובזה עולה ומתעלה שבח הבורא ב"ה מתוך מציאות היצר עצמה כאמור.

ובזה מרוצים ויפים הם ישראל לפניו יתברך, וראוי לו לאדם להחיות עצמו בכך שזכה לעבוד לבוראו, ועדיין מרגיש הוא שאוי לו מיצרו ואוי לו מיוצרו,² כמובא בספר עלים לתרופה (סימן ריא).

כל יצר מחשבות לבו

אמנם עיקר הדבר הוא שלא יעמיד האדם לנגד עיניו אלא את ה'אוי לי מיוצרי', שזהו מתוך בדבקות באמונת חכמים המלמדים לאדם את כל תכסיסי המלחמה שלא לנטות כלל אחר ה'אוי לי מיצרי'. שהרי הכל תלוי בבירור המחשבה כאמור, של אשר לאדם ניתן לו כפי דרך מחשבתו, אם עסוקה היא בגילוי הרמים או להיפך, כמו שביאר בספר זכר בנימין² (אות לג), שזהו שנאמר 'וייצר ה' אלהים את האדם', ש'וייצר' מרמז לענין המחשבה, כענין שנאמר בדור המבול (בראשית ו, ה) 'וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום', וזהו 'וייצר הויה אלהים', לרמז שהצלחת האדם וענשו הכל תלוי במחשבה, שאם מחשבת האדם דבוקה ברחמים הרמוזים בשם הויה, הרי שמתנהגים עמו משמיא בדרך הרחמים, ואם דבוקה מחשבתו בדרך הדין, הרי שמתנהגים עם האדם חלילה בדרך הדין, וכמו שאמר שלמה המלך (משלי יט, א) 'אולת אדם תסלף דרכו ועל ה' יזעף לבו', וכן אמר ירמיהו (ב, ט) 'תסרוך רעתך ומשוכותך תוכיחוך'. ובכדי שתהיה דבוקה מחשבתו בדרך הרחמים, צריך האדם לדבוק באמונה בחכמים העוסקים לגלות דרכי הרחמים של הבורא ב"ה, ובזה תשכון דרכו לבטח מתוך גילוי הרחמים.

בית יוסף להבה

כי מפני נפילתנו בגלותינו ניתן תוקף וממשלה למלכות אדום להחליש את ישראל בדעתם מתוך שזורעים בהם פחד ובהלה, כמובא במדרש תנחומא (צו, ב), שכאשר יפרע הקב"ה מעשיו לעתיד לבוא, כמו שכתוב (עובדיה א, יח) 'והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש', מתעטף עשוי בטליתו כזקן ובא ויושב לו אצל יעקב, וקובל לפניו יעקב על שהיה עשוי גוזר עליו לעבוד לאלילים מחד, ואילו היה עושה כן חלילה, היה מתחייב חלילה לבורא ב"ה, ומתוך כך יוריד הקב"ה לעשוי לשאול וישתייר יעקב לבדו לפני הבורא ב"ה. וביאר העמק שוה³ (דף קל ע"א), שכל כוחו של עשוי הוא היצר הרע הוא בכך שמייגעו לאדם ברעיונות שדרך הקדושה קשה כמות היא, וכאשר נחלש האדם בדעתו ומתפתה לעשות רצונו, תיכף עולה הוא בעצמו ומסטיץ ויורד ומקטרג על זה האדם כמובא במסכת בבא בתרא (דף טז ע"א).

אמנם זרעו של עשוי נמסרים הם בידי זרעו של יוסף, שהוא הלהבה המכלה

1 וביאר זאת הטור ברקת (אורח הלכות סוכה סי' תרל"ז סעיף ג) שהוא כמו שמוכר ברעיא מהימנא בזהר פנחס (דף רמז ע"א) שבעת ששולט היצר הרע כביכול אסור הוא היצר הטוב בבית האסורים, וכאשר שם האדם בתשובה נאמר בימור הטוב "לאמר לאסורים צאו לאשר בחושך הגליל" (ישעיה מט, ט).
2 לרבי בנימין זאב רוטנברג, ש"ב בכפר יחזקאל.
3 לרבי שבתי מהורודוק תלמיד רבי מרדכי מלכוניץ, והיה רבי שבתי ידידו ורעו של הגאון רבי עקיבא אייגר, זיע"א.

ואלה יעמדו על הברכה

הגליון מוקדש להצלחתם של החיילים ולרפואת כלל הנפגעים והפצועים מהפרעות הקשות ולישועתם השלמה של אחינו הנתונים בצרה ובשביה. להקדשות יקיריכם ניתן לפנות בטל' 0527.130.400

לעילוי נשמת

הקדושים שנספו בפרעות
על קידוש שמו יתברך
ה"ד. ת.נ.צ.ב.ה

לו לעשיו כמובא במסכת בבא בתרא (דף כג ע"ב), ומשמעות הדבר, שיעקב מרמז הוא לכלל ישראל שניתן לעשיו תוקף הממשלה להבהילים בדעתם, אבל כאשר דבוקים ישראל בלהבה של יוסף, מתוך הדבקות בחכמים העוסקים לגלות רחמי הבורא ב"ה בכל דור ודור כפי מהותו וענינו, הנה נעשה עשיו קש הנאכל לפני הלהבה, שאין בו ובכל מציאותו מאומה בכדי להרעיד ולהבהיל לו לאדם, ובזה נחשב הוא שעומד לנגד עיניו אך האוי לי מיוצרי.

איש הבינים

וזו היתה מלחמת דוד עם גלית, שהוא מלחמת היצר עם האדם כמו שאמר הרעיא מהימנא בזוהר עקב (דף רעב ע"א) ובתיקוני"ז חדש (בדף קלא ע"א), שכאשר שמע דוד שמחרף ומגדף הוא למערכות אלהים חיים, לא חש ולא חת מפני

ה'אוי לי מיצרי', אלא דבק בשם ה' צבאות אלהי מערכות ישראל, ויכול יכל לו לפלשתי הזיה כמובא בשמואל א' (פרק ז'). כי כל כוחו של גלית לא היה מפני הפחד והבהלה שהכניס בישראל, וכמו שביאר הצרור המור בפ' כי תשא (שמות לא, ג), שלכך נקרא גלית 'איש הבינים', כי הוא כענין הערב רב העומדים בין ישראל לאביהם שבשמים, ומסיתים להם שיפחדו מלשוב ולילך אחרי הבורא ב"ה בתוקף ועוז, אבל בכוחו של דוד משיח ה' נוכחו כולם שאין לפחד ואין לירא אלא מפני אדון השמים והארץ, שהוא שברא אף לכל המונעים והחוצצים כביכול בינם לאביהם שבשמים, וכאשר תהיה דבוקה מחשבתם בתכלית ובמטרה האמיתי לקנא לכבוד הבורא ב"ה, אין להם לירא וליפחד משום דבר שבעולם, כי מסור בידם הכל לצורך תכלית מעשי שמים וארץ.

"אל תירא עבדי יעקב" (ירמיה ל, ז)

משיעור יום ה' י"ג תשרי תש"ע יום ה' הוה"מ סוכות תשע"א

א

עילאה הנרמזת באות ה' הראשונה דשם הו"ה"ה כמובא בזוהר אמור (בדף קב ע"ב), כי מתוך הארת האימא עילאה עולים ישראל להסתופף בצל השכינה, ותחילה הוא ביטול הרע מן הלב מתוך התחינות ודרכי התשובה שבעשרת ימי תשובה ויום הכיפורים, שבוה נטהרים ישראל מכל זוהמת החטא, אמנם בכדי להנצל מן המקטרג ומן הפחד שלא יחזור האדם לסורו, צריך הוא להיות קשור בענין התקוה והשמחה, ובזה הוא שלימות הדבקות שבחג הסוכות שמסוככת האימא על פנין.

וכן הוא בענין קבלת התורה כמובא בזוהר שם, כי שבועות הוא כנגד היראה כמו שאמרו במסכת שבת (בדף פח ע"א) כפה עליהם הר כגיגית, ובשמיני עצרת הוא קבלת התורה מאהבה, כנאמר בו (בבמדבר כט, לה) "עצרת תהיה לכם", שמתייחד הקב"ה עם ישראל בלחוד כמובא במסכת סוכה (בדף נה ע"ב), מתוך שהיו דבקים עמו ישראל בשמחה ואהבה בימי חג הסוכות והכניעו לכל הקליפות והמזיקים, כמובא בזוהר פנחס (בדף רנט ע"א וע"ב).

ואת עבודה זו של יום הכיפורים וימי הסוכות סלל יעקב אבינו לבניו אחריו, שכאשר יצא מלבן הארמי, היה צריך לפגוש בעשיו, היינו לירד למקום שורש החטא בסוד התשובה, והוא ענין שעיר לעזאזל ביום הכיפורים, שהוא ענין המנחה לעשיו כמו שאמר ברעיא מהימנא בזוהר אמור (בדף ק ע"ב), וכאשר נפרד מעשיו, הנה נפרד בזה מכל הרע, שזהו בסוד טהרת יום הכיפורים, ובזה נעשה שלם, שכתוב (בראשית לג, יח) "ויבוא יעקב שלם", ומתוך כך נאמר (שם, יז) "ולמקנהו עשה סוכות", על דרך שנאמר בתהלים (עו, ג) "ויהי בשלם סוכו", וכמובא כל זה בזוהר וישלח (בדף קעב ע"א וע"ב).

ב

וכל דרך התקוה והאמונה הנמשכת ומתגלית בימי הסוכות, זהו בכוחם של שבעת הרועים, שהם שבעת אושפיזין, המלמדים לישראל את דרכי האמונה והתקוה בכל יום ויום מימי חג הסוכות. כי סוכה היא 'צילא דמהימנותא', שהיא צל וכנפי האמונה, והשרשת האמונה בעולם וחקיקתה בנשמות ישראל נעשתה מכח שבעת הרועים, שהם ככתר על נשמות ישראל.

כי בעשרת ימי תשובה ויום הכיפורים נתגדל האדם בשתי בחינותיו להיות לקומה שלימה, היינו שמצד יצר הטוב נתגלה בו כל הטוב שבו, ואף מצד גופו ויצרו הרע נתגדל הוא בכל קומתו, כי בזה שנכפף ונכנע הרע, הנה בזה בא אל תכליתו ונעשה שלום בינו לבין עצמו הם מצד 'לב חכם לימינו' והן מצד 'לב כסיל לשמאלו' (קהלת י, ב), עד שנעשו שניהם לקומה אחת שלימה, שהם כנגד עשר ספירות שבצד זה ועשר שבצד זה, שיחד הם עשרים, כנגד עשרים אמה של כשרות הסוכה, והכתר על ראשם הוא סוד הסכך כמובא בשער הכוונות לרבנו הארי" (דרושי חג הסוכות ד), היינו שחופף על ראשו אור פנימיות הסוכה, שהם שבעת האושפיזין, היינו האות ו' שבסוכה, להיות מאיר על האדם ולחקוק בו את יסודות האמונה הבטחון והתקוה, עד שלא יפחד ויחשוש כלל מכל חילות הסטרא אחרא, שהם נחש שרף ועקרב, ובזה נמשך עליו כל סוד עניי הכבוד.

ובזה נכלל האדם בסוד הסוכה לכל השנה כולה ולכל משך ימי חייו, והיינו שעל אף שאנו בתוך הגלות שהוא ענין דירת עראי, נכנסים אנו לקדושת הסוכה להיות חוסים בצילה ולבטל מאיתנו הפחד מהנחש וחילותיו, וכענין שכתוב (תהלים כז, ה) "כי יצפני בסוכה ביום רעה יסתירני בסתר אהליו", עד שאין האדם פוחד מכך שישוב לסורו, כי נדבקה מחשבתו בתקוה ובאמונה בהש"ת, עד שאין יכול היצר הרע שוב להטעותו.

ג

וזהו ענין הכתוב (דברים כה, ו) "ברוך אתה בבוך וברוך אתה בצאתך", שכאשר השיג את הברכה בביאה אל הסוכה, יוכל להיות ברוך גם ביציאתו מן הסוכה. כי העיקר הוא שיזכה האדם לבוא בתוך הסוכה ולהיות בבחינת 'ברוך', עד שיהיה יכול להיות בבחינת 'ברוך' אף המשך כל השנה כולה כאשר יצא מהסוכה ומצלא דמהימנותא, כלומר שעל אף שיוצא הוא מן הסוכה והולך לעבודות

ביום שמחת תורה מתעורר אור בוקר הגאולה להאיר בעולם, ומתעוררים הנשמות כולם ליצא מחשכת ליל הגלות. כי הנה מובא במסכת סנהדרין (בדף צד ע"א) שנדמית הגלות ללילה, וכן מובא במסכת פסחים (בדף ב ע"ב) שדומה העולם הזה ללילה, ומשמעות הדבר, שכאשר אין לבית המקדש בבניינו נופלים הכל לבחינת הלילה והשינה השולטים בגלות, מפני רוח הטומאה שמעוררים הערב רב בעולם, כמובא בזוהר בראשית (בדף כח ע"א), היינו ששולטת החשיכה על נשמות ישראל ואינם יודעים מגדולת הבורא ב"ה, ומגדולת נשמותיהם שנאצלו מזיו כסא כבודו, ומאמיתת כל דיבור ואת שבתורה הקדושה שבכתב ושבעל פה, שהוא הוא מהות הגלות. אבל מתוך שיאיר אור בוקר הגאולה המתנוצץ ביום שמחת תורה, יתעוררו הנשמות כולם ליצא מחשכת השינה והגלות, מתוך שיאיר בהם אור הכתר להיות כעטרה על ראשם כמובא בתיקוני"ז (תיקון כא, בדף נו ע"א וע"ב), ויתקיים מה שנאמר בישעיהו (נב, א) "עורי עורי לבשי עוץ ציון", היינו שיקיצו הבריות משנתם להכיר באמיתת מציאות אדוננו הבורא ב"ה, וממעלת וגדולת נשמות ישראל, ומאמיתת כל דיבור ואת שבתורה הקדושה, שהוא מהות הגאולה.

ד

ואור זה מתעורר מתוך עבודת ימי הסוכות, כי ענין הסוכה היא הציפיה לגאולה מתוך שמביט עין בעין על כוכבי שמיא המתנוצצים מבין חרכי הסכך, ובכך קובע בדעתו שאין שום טבע שליט בישראל, כביציאת מצרים, כמו שביארו בפוסקים (הב"ח באו"ח סי' תרכה והפרי מגדים באשל אברהם שם בריש הסימן), ובזה נחקקת בו האמונה בתקוות הגאולה הממשמת ובאה, ומתוך שקובע האדם דירתו בה בשבעת ימי הסוכות, וגם יושן בה בסוכה, מתוך הציפיה לגאולה, בזה הולך ויוצא מחשכת הגלות והשינה, והולך וקרב הוא אל אור בוקר הגאולה.

ועיקר הדבר שנעשית דעתו מיושבת מכל פחד ובהלה, כי מתוך שמאיר בו אור הגאולה מתנתק הוא מן השינה שיש בה אחיזה לחיצונים והשקר, שהם כדוגמת החלומות שנעשים על ידי שדין ורוחין המבהילים את האדם בשנתו. כי הנה כל ענין חרדה וכל הפחדים שיש לאדם נמשכים הם מצד אחיזת החיצונים בשנתו, וכאשר ישן האדם בקדושה ויש לו מטרה קדושה בשנתו, הנה בזה סרים ממנו כל מיני פחדים הנמשכים מהחיצוניים המבהילים אותו בשנתו, ונעשית דעתו מיושבת מכל בלבול ובהלה. ועל דרך זה הוא בכל חיי האדם, שכאשר הולך הוא בדבקות במטרה מתוך הצפיה לגאולה, ממשך בזה על עצמו הגנה והצלה מהישועה העתידה, ועל אף שעדיין הוא בבחינת שינה ואינו מכיר באמיתת מציאות התורה והבורא בכל רגע ורגע מחייו, עם כל זה מתוך שהוא כישן תוך הסוכה, היינו שמתסופף בסוד השכינה מתוך הדבקות והציפיה לגאולה, ניצול הוא בזה מכל בלבול ובהלה בעבודתו יתברך, והולך וקרב הוא בבטחה אל אור יום הגאולה.

כי הנה הפחד והחרדה האמיתית אינו אלא מן החטא, וכמו שאמר דוד בתהלים (קט, קכ) "סמר מפחדך בשרי וממשפטיך יראתי", וכמו שאמר עוד (שם, קסא) "מדברך פחד ליבי", והסרת וביטול הפחד הוא כאשר מאיר על האדם אור ה', וכמו שכתוב (שם כז, א) "לדוד ה' אורי וישעי ממי אירא, ה' מעוז חיי ממי אפחד", והוא אור החסדים, שהם שבעה ענני כבוד הבאים מכוחו וזכותו של אהרון איש החסד, שהיו מקיפים לישראל מכל המזיקים במדבר, שהוא מקום נחש שרף ועקרב שהם הס"מ וחילותיו כמובא בזוהר תרומה (בדף קנז ע"א), וההגנה והשמירה שהיתה לישראל להינצל מכל המזיקים וחילותים במקומם על ידי ענני הכבוד, הם בסוד הסוכה המגנה ומסוככת על האדם, ועל דרך שכתוב (שמות לג, כב) "ושכותי כפי עליך עד עברי", שהוא מלשון סוכה.

ה

ולכן ימי הסוכות באים לאחור עבודת התשובה שבעשרת ימי תשובה ויום הכיפורים, כי הן התשובה ויום הכיפורים, והן ענין הסוכה, הם בסוד אימא

יגיעות בעבודת השי"ת וללחום מלחמות ה' בחושך ואפילה, נשאר בו הרשימו מן הסוכה שאין לו פחד ואינו מתפעל מן הסטרא אחרא הרוצה להבהילו ולהפחידו. וזהו שאמר יצחק לעשיו על יעקב (בראשית כז, לג) "גם ברוך יהיה", שעל אף שיוצא יעקב מן הסוכה ומצילו של יצחק, כמו שכתוב (שם, ל) "אך יצא יצא יעקב", עם כל זה שורה אצלו הברכה והשכינה, ואין יכול אתה לפגוע בו.

והכל הוא בכוחם של רועי ומנהיגי ישראל, כי עיקר קדושת הסוכה נמשכת בה על ידי האוּשפיזין קדישין, שהם שבעת הרועים, כי הסוכה היא בבחינת האות ה' ראשונה דשם הוי"ה, והיא בסוד אור מקיף החופף ומכסה על האדם, והאור הפנימי הנמשך בה עד שנכנס לדעת ואמונה באדם, שזוהו ענין האות ו', שהם השבעה חסדים (כי נכלל בה האות ה' אחרונה דשם הוי"ה בסוד דוד המלך), שהם בסוד 'אורח', כי מאירים הם כל אחד בזמנו ובחינתו, והם עיקר הדעת שיוכל האדם ליקח ולשאוב מן הסוכה עד שתחזק בו האמונה בכל אבריו וגידיו, שבוה נמשכת בו ענין הברכה בכל קומתו, עד שגם כאשר יצא מן הסוכה ישאר בו רשימו גדול ועצום מקדושת הסוכה ודעת הצדיקים.

ולכך יש לו להתבונן ולדבוק בדרכם ומהותם של רועי ישראל הנכללים כולם בשבעת רועים אלו, כל אחד כפי מידתו ששייך בה באלו השבעה רועים, ומתוך הדבקות והאמונה בחכמים תאיר בו אור האמונה והתקוה ליצא מכך חושך ואפילה. כי במדרגת שבעת הרועים עצמם אין יכולים אנו להשיג כלל, שהרי הסכך הוא ענין הכתר, ואין האדם יכול לעלות למדרגה זו, וכמו שכתוב (שמות כז, ב) "ונגש משה לבדו אל ה' והם לא יגשו והעם לא יעלו עימו", ועיקר השפעת שבעת הרועים על ישראל הוא השפעת ולימוד והחדרת האמונה בכל אחד מישראל, כמו שכתוב (תהלים לז, ג) "שכן ארץ ורעה אמונה", "שכן ארץ" הוא מה שטומן האדם את עצמו בתוך צל האמונה, וכל עניניו ומחשבתו והתבוננותו הוא מתוך 'צילא דמהמנותא', וכענין שאמרו במסכת סוכה (בדף כה ע"ב) אוכל שותה ומטייל בסוכה.

ושלימות מדרגת האמונה היא מדרגת הבטחון, שזוכה האדם לבטוח בה ב"ה ולהרים את עיניו לבורא יתברך ועליו לבד הוא נסמך ובטוח בו יתברך שיגן עליו וישמרהו מכל מזיק וצרה. ועיקר הדבר הוא, שמאמין האדם שה' ב"ה מפנה ומפלט לו את כל הדרכים לבוא אל תכליתו, ואין לו מונע וגבולות כלל, וילך ויעלה מעלה מעלה ולא תהיה לו ירידה עולמית. וזהו כנגד תפילין של ראש המכניע לכל הקליפות והחיצונים, כמו שדרש רבי אליעזר הגדול במסכת ברכות (בדף ו' ע"א ו' דף פט ע"א) מה שכתוב (בדברים כה, י) "וראו כל עמי הארץ כי שם לה ע"ב) וחולין (דף פט ע"א) מה שכתוב (בדברים כה, י) "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך", שאלו הם תפילין שבראש, שהם כנגד מידת הכתר, וכנגד סכך הסוכה שאין בו תפיסה והשגה כלל, ובוה סרה מהאדם כל מיני טומאה הבאה אליו מתוך מידת הפחד מבשר ודם.

וזהו שאמרו בוֹיקרא רבה (כט, ב) שראה יעקב אבינו במראה הסולם, שהייתה מלכות של בבל עולה ויורדת ומלכות של מדי עולה ויורדת ומלכות של יוון ואדום עולה ויורדת, אמר לו הקב"ה ליעקב אף אתה עלה, באותה שעה נתיירא יעקב אבינו ואמר שמה חס ושלום כשם שיש לאלו ירידה אף אני כן, אמר לו הקב"ה "אל תירא עבדי יעקב" (ירמיה ל, י), אם עולה אתה אין לך ירידה עולמית, ולא האמין יעקב ולא עלה, אמר לו הקב"ה אילו האמנת ועלית לא היית יורד לעולם, ועכשיו שלא האמנת ולא עלית, עתידין בניך להשתעבד בארבע מלכויות בעולם הזה, באותה שעה נתיירא יעקב אבינו ואמר אפשר משתעבד אני בהם לעולם, אמר לו הקב"ה "ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק" (שם).

והנה כפי שראה זאת יעקב במראה הנבואה, כך היה, שכאשר יצא מלבן הארמי אמר לו הקב"ה (בראשית לא, ג) "שוב אל ארץ אבותיך ולמולדתך ואהיה עימך", ובכל זאת היה מתיירא יעקב אבינו מעשיו, והשתחוה לו בכמה וכמה כריעות, ובוה שהראה שנכנע הוא לפניו, הנה בכל השתחויה שכרע לפני עשיו נעשה בוה יצירה וצמיחה לאלופי עשיו לשעבד בהם את ישראל. ואמרו בפרקי דרבי אליעזר (פל"ז) על הפסוק (בראשית לב, ה) "כה אמר עבדך יעקב" שאמר לו הקב"ה אני אמרתי "ורב יעבוד צעיר" (שם כה, כג) ואתה אמרת 'עבדך יעקב', חייך שכדברך כן יהיה, שימשול עליך עשיו בעולם הזה, עד שתמשול עליו אתה לעתיד לבוא.

וסוד הענין הוא במה שכתוב (שם לב, ח) "ויירא יעקב מאד ויצר לו", שהיה יעקב פוחד וירא מהפחד עצמו, והיה דואג מכך שהיה בו שמץ דאגה ויראה מבשר ודם. כי שלימות האמונה היא במדרגת הביטחון כאמור, אך כאשר יש באדם חלל ומקום פנוי מן הבטחון בה' ב"ה, תיכף נכנס במקום זה הפחד, שהוא טומאה גדולה, והיה יעקב עומד ותמה כיצד נכנס בליבו איזה פחד וחשש מבשר ודם, ומתוך כך הבין שדבר גדול ונורא הוא, וכמו שאמרו בזוהר תזריע (בדף מה ע"א) שהיה יעקב הולך בתוך המחנה ורואה אש לוהט מסבב במחניהו, והבין שהוא דבר אשר נמשך מעומק מחשבת בורא שמים וארץ אדוננו הבורא ברוך הוא, ואין הדבר תלוי בו כלל, והיה הולך בקו דק מאד מאד לכוון את רצונו יתברך. שהרי כבר הראה הקב"ה לאברהם את עומק ענין הגלויות, וכמו

שאמרו בבראשית רבה (מד, יז) על הפסוק "ואימה חשיכה גדולה נופלת עלי" (בראשית טו, יב), ורצה יעקב לבטלם, ומתוך כך היה הולך בהתבוננות נורא ועצום לכוון את דרכיו כנגד עשיו הרשע, מפני שבוה היה משפיע ומכוון את כוחות ישראל כנגד מלכות אדם עד סוף הדורות, כי היה כל זאת מגזירת אדון השמים והארץ לכוון את כל הברור של ישראל עד הגאולה השלימה, וכמו שכתוב (בעובדיה א, כא) "ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו והיתה לה' המלוכה".

וענין זה הולך ונמשך בכל דור ודור ובכל אדם ואדם, שמתוך ענין הסוכה נמשכת השפעתם של שבעת הרועים על מידת האמונה, וכענין 'רעה אמונה', שמדרגת האמונה שבוה הכתוב מורה על האמונה במדרגת שלימות האמונה, וכמוכא בזוהר פנחס (בדף רכה ע"ב) שהיא אמונה דלעילא, שזוהי שלמות מידת הביטחון כאמור, וכנאמר 'בטח בה' ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה', והיא שלימות האמונה מתוך שלימות הבטחון בהשי"ת, שעל ידה לא יוכלו להזיקו כל בני העולם וכמוכא בזוהר בהר (בדף קי ע"ב) ובזוהר וארא (בדף כב ע"א).

והענין הוא, שבכדי שיבוא האדם אל מדרגת האמונה העליונה, שהיא כנגד התשובה וסוד ה'סוכה' שהיא מלא וא", המרמזת על התכללות כל שבעת הרועים והצדיקים שיש בכוחם לחקוק בנו את מידת שלימות האמונה, הוא מתוך שנכנס האדם תיכף אל מידת הביטחון. והוא סוד מה שאמר הקב"ה שבעה לשונות של הבטחה "והוצאתי וגאלתי ולקחתי והייתי והבאתי ונתתי", שהם כנגד שבעת הרועים, שעיקר הכניסה של האדם אל הסוכה הוא בכדי שיכלל האדם באלו ההבטחות של השי"ת, שמתוך כך גם כאשר יצא מן הסוכה יבוא אל השלימות של יחוד הוי"ה אדנו"ת, שהוא התכללות האמונה ושם אדנו"ת, במידת הבטחון ושם הוי"ה.

ושלימות השגת האמונה והבטחון הוא ב'זאת חנוכה', שהוא יום הדלקת הנר השמיני, כי ב' החותמות נעשים ביום הושענה רבה כמוכא בשער הכוונות לרבינו האר"י (דרושי חג הסוכות ו), שבו הוא החיתום למה שהשיג האדם במידת הבטחון שיחתמהו ה' ב"ה לטובה ולחיים, אך עיקר הנסיון הוא כאשר יצא האדם מן הסוכה והולך הוא בלילות, שהם לילות זמן החורף, שעיקר משמעות הלילה הוא על הקמת האמונה, וכמו שכתוב (תהלים צב, ג) "ואמונתך בלילות", ותלוי הכל באותו הרושם הנשאר באדם מן הסוכה, שהוא ענין 'ברוך אתה בצאתך' כאמור, שישאר בו רושם הסוכה, שהוא סוד יחוד הוי"ה אדנו"ת העולה כמנין 'סוכה'.

והדרך שיכנס האדם אל תוך מידת הבטחון הוא, שבכל שעה יתחיל מחדש מתוך בטחון עצום בה' ב"ה. כי הבטחון הוא כנגד מידת הכתר, ובמידה זו אין אחיזה לענין הפחד כלל, ולכך כאשר דבוקה מחשבת האדם בביטחון בהשי"ת, אין יכול הפחד לשרות עליו, אמנם העיקר בדרך הבטחון הוא שתימשך היא בכל מידות האדם ובכל עניניו, היינו שכאשר יורדת ונמשכת המחשבה בביטחון בה' ב"ה אל תוך דרך הטבע וצרכי האדם, צריך הוא להמשיך ולתחזק בביטחון בה' ב"ה, וזה נעשה על ידי שבעת הרועים, שהם כנגד שבעת המידות, אשר הם הם החוקקים באדם את שבעת לשונות ההבטחה שהבטיח הקב"ה לישראל על שמירתם הגנתם וגאולתם של ישראל.

ולכן כאשר דבוק האדם בביטחון ובדבקות המחשבה ב"ה, אין לו פחד מכל בריה שבעולם, אמנם כאשר צריך הוא להמשיך זאת על דרכיו וצרכיו בדרכי הטבע, הולך ונחלש הוא בביטחון בהשי"ת, ושורש הדבר הוא במלכי ואלופי אדם, שמתוך כריעות יעקב לעשיו כביכול ניתן להם אחיזה בשבעת המידות, ובוה ניתן מקום להפחד לכנוס ללב בר ישראל.

אמנם הדרך שיהיה ביכלתו להחדיר בעצמו את מידת הבטחון ולשונות הבטחת הגאולה שהבטיח הבורא ב"ה לישראל, הוא מתוך שיתחיל בכל רגע ורגע במידת הבטחון, ובוה יכול האדם בכל רגע למשוך שפע חדש ממידת הכתר לכל שבעת המידות. וזהו מתוך שיזכור בכל רגע את כניסתו אל הסוכה שהוא 'ברוך אתה בבואך', שהוא כנגד מידת הכתר וסיכוך הסוכה, ומתוך כך יתחיל זאת בכל רגע מחדש, וכענין "בראשית ברא אלהים" העולה בראשי תיבות 'ברוך אתה בבואך', ובוה ממשיך את גילוי הבטחון למטה לשבעת המידות ולכל צרכיו ודרכיו בדרך הטבע שהוא ענין 'וברוך אתה בצאתך', העולה בסופי תיבות כמנין מ"ה, וכענין שכתוב 'בטח בה' ועשה טוב', ש'טוב' הוא גילוי האור מ"ה כמוכא בהקדמת הזוהר (בדף ז ע"א), 'שכן ארץ ורעה אמונה', היינו שבוה יוכל ליקח את הבטחון וליילך איתו כאן בארץ', וכמו שכתוב (משלי ג, ו) "בכל דרכיך דעהו", שהוא מקום האדם תחת השמש הרומזת למידת הכתר וכמוכא בזוהר קורח (בדף קעז ע"ב), ולרעות באמונה מתוך השפעת שבעת הרועים ולשונות הגאולה והבטחת השי"ת על שמירתו וגאולתו, מתוך שימשך לאדם שמירה והגנה, וכענין שכתוב (תהלים צא, יא) "כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך".

והנה שורש הפחד בישראל נמשך הוא מעמלק שבערב רב המוכא בזוהר בראשית שם (בדף כה ע"ב), שהם חמשה חלקים שבערב רב והקשה שבהם הוא

זרע עמלק, שהוא הגורם לפחד והאימה על ישראל, וזהו מתוך שאין לו חלק במידת הבטחון, ולכן היו הערב רב חוץ לענני כבוד כמובא בזוהר כי תשא (בדף קצא ע"ב), מפני שלא היה להם שייכות באמונה ובבטחון בה' ב"ה, ומפני זה חטאו ב'כוחי ועוצם ידי', שהוא דרכי עבודה זרה וחטא העגל.

ושורש הדבר הוא מפני שאין הם מבינים מהו ענין משה רבנו ושבעת הרועים. כי כל ענין שבעת הרועים הוא השרשת הדעת וגילוי האור מ"ה ומידות האמונה והבטחון בכל בר ישראל, וענין הסתלקות גופו הקדוש של משה הוא בסוד 'ברוך אתה בצאתך' העולה בסופי תיבות מ"ה כאמור, היינו שבוז מתגלה שכל ענינו של משה הוא מידת הבטחון והדעת שמשריש וחוקק הוא בישראל, אך הערב רב שאין להם חלק בזה, חפצים הם בחיצוניות ובגוף, ולכן אמרו (שמות לב, א) "כי זה משה האיש לא ידענו מ"ה היה לו", היינו שאין להם חלק באור מ"ה והדעת, וחפצים הם בגוף אשר ילך לפנייהם בראיה חיצונית, ובלא הדעת והבטחון בה' ב"ה, וכמ"ש (שם) "עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו".

וכן ידע מרדכי היהודי שעיקר הכנעת עמלק הוא מתוך כך שלא יפחד ממנו כלל, וכמו שכתוב (אסתר ג, ב) "ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה", ובוז ביטל מרדכי לכל הגאות שנמשכה בעמלק מעשיו זקנו, וביטל הפחד מעמלק, כי היה מרדכי קשור תדיר בשבעת הרועים ובמשה רבנו, ומתוך היה יכול יחד עם משה לבטל את קליפתו של המן, כמובא באסתר רבה (ז, יד).

ולכן שמירת ישראל מפני קליפת הערב רב, ומפני הפחד שיש בדרכם הרעה, הוא מתוך שיתבוננו ויבינו מהו פנימיות ענין ענני הכבוד, אשר כל ענינם הוא הדעת הנמשך ממשה רבנו ושבעת הרועים. ובעצם הידיעה שכל ענין ענני הכבוד וצל ה' ב"ה המתגלה בסוכה הוא דעתם הקדוש של הקדושים והצדיקים שמסרו את נפשם בכדי שתהיה אמונה לכל ישראל עד סוף כל הדורות, בזה אף שיוצא האדם מן הסוכה והוא מחוץ לענני הכבוד, דבוקה דעתו תדיר בדעתם הקדוש של הצדיקים, ובענין סכך הסוכה אשר הוא רומז לשם אהי"ה וכנגד מידת הכתר, אשר בה אין אחיזה לפחד והחיצונים כלל.

והדרך שיוכל האדם לילך ולהתחדש תמיד במידת הבטחון היא מתוך שבכל רגע יתחיל מחדש כענין שכתוב 'בראשית ברא אלהים', העולה בראשי תיבות 'ברוך אתה בבואך' כאמור, היינו שיראה את עצמו נכנס בתוך צל השי"ת, ויתבונן כיצד נמשך עליו כל המידות בדרך החסדים הגמורים, וכענין שכתוב (תהלים קכא, ה) "ה' צילך על יד מינך", שהוא צל השי"ת מצד החסדים הגמורים, שאינם תלויים במעשיו כלל, אם ראו הוא להצלת ושמירת השי"ת אם לא.

ובכדי שיבוא האדם למידת הביטחון באופן זה, צריך הוא לפנימיות ענין הסוכה וענני הכבוד, שזהו מידת אהרן, כמו שאמרו במסכת תענית (בדף ט ע"א) שענני כבוד נמשכו לישראל בזכותו וכוחו של אהרן הכהן. וזהו מתוך דבקות המחשבה בבורא ב"ה ללא שינסה להבין דרכיו ותעלומותיו, שהרי אהרן הכהן הוא כנגד המחשבה, וכמובא בזוהר שמייני (בדף לט ע"א) שהמחשבה היא כנגד הכהן, ומכח מה שהיה אהרן שלם במידת הבטחון בדבקות המחשבה בבורא ב"ה, נמשך על ידו ענני הכבוד וצל השי"ת על ישראל. והענין הוא, שהיה אהרן תמיד נשען ודבוק בבטחון בהשי"ת, ולכן לא היה בו חפץ כלל בידיעה אם יש לו מקום אם לא, ואם יש לו נשיאות וחלק בנאולת ישראל, כי לעולם היה טומן את עצמו במדרגת סוכה יחוד הוי"ה אדנו"ת מכל צדדיו, ומתוך כך היה שרוי תמיד 'בשמחה' שהוא אותיות 'מחשבה', וכמו שאמר הקב"ה למשה "וראך ושמח בליבו" (שמות ד, יד), כי היה ממשיך תמיד את השגתה הבטחון מהכתר העליון לכל מידותיו, ובוזה זכה לכהונה, שהוא הדבקות בקדושת המחשבה באמונה ובטחון בה' ב"ה.

ומפני שהיה אהרן דבוק בשלימות בבטחון בהשי"ת עמד הוא כנגד הערב רב בחטא העגל, והיה חוצץ בניהם לבין ישראל שלא ישחיתו את דרכם של ישראל יותר ויותר. ודרך הבטחון היא שיבטל האדם את מחשבתו מלחשוב על דרך הנהגתו של השי"ת, כי כאשר נגזרת גזירה קשה עולה המח להרהר, ולכן על אף ששלם האדם באמונה ובטחון, אין לו להרהר כלל בדרך הנהגת השי"ת, כי לא יוכל בשר ודם העשוי מחומר לילך בדרכי מחשבתו ולהשיג וליישב דעתו על דרך הנהגת השי"ת במידת הדין, או בכל ענין גזירה ודין הנמשך מלמעלה.

ולכן כאשר טען איוב לפני הבורא ב"ה שמה נתחלף לך בין איוב לאיוב, ענהו הקב"ה מן השערה, הרי לכל שעה בראתי לה גומא בפני עצמה, שאלמלי שתיים יונקות מגומא אחת, מחשיכות מאור עיניו של אדם, ואם בין גומא לגומא לא נתחלף לי, היעלה על הדעת שבין איוב לאיוב נתחלף לי. ומשמעות הענין הוא, שעל אף שהיה איוב צדיק בעיניו כמו שכתוב (באיוב לב, א) "כי צדיק הוא בעינינו", מפני שהיה הוא מצדיק את הבורא ב"ה בכל מעשיו מתוך שהיה שלם באמונה ובטחון בה' ב"ה, עם כל זה נבחן הוא בדרך הבטחון בדבקות המחשבה ללא שום

רב, שכאשר נגזרה עליו גזירת העליון, לא ירהר ויחשוב כלל, אלא רק יבטל דעתו ומחשבתו לפני הבורא ב"ה, ויבוא להכנעה ולהשפיל את קומתו לפני אדונו הבורא ב"ה, ויצדיק עליו את הדין ולא ירהר בו כלל. וזהו שהשיבו הקב"ה בענין השערות, לרמוז שמפני מותרות המוחין, שהם סיגי המוחין וזוהמתן, גם אדם צדיק כמדרגתו אין לו להרהר ולחשוב בהנהגתו יתברך, ובוזה הורה הקב"ה לאיוב את דרכי מידת הבטחון.

יא

וזהו שאחרי שנטל הקב"ה לנשמות נדב ואביהו אמר הכתוב (בויקרא י, ג) "וידום אהרן", ללמד שהיה שלם אהרן במידת הבטחון. כי אהרון הוא סוד המחשבה כאמור, וכאשר ראה שנגזרה הגזירה, נשאר בשלימות הבטחון, שזהו מתוך שמכניע ומבטל סערת המוחין מלחשוב בהנהגת השי"ת, ולכן בכל אשר יעבור על האדם צריך הוא תחילה להשתיק את המוחין מלחשוב ולהרהר במידתו והנהגתו יתברך, ותיכף יתחיל מחדש לדבק את מחשבתו ביחוד הוי"ה אדנו"ת, ובוזה שכל דרכו והנהגתו יתברך מדודה כיציאת כל שעה ושעה מראשו, ועומד הבורא ב"ה ומשיג עליו בפרטי פרטות להגן עליו ולשומרו, ובכל קושי שיהיה ישתיק את מחשבתו מלהרהר במידת הדין.

שהרי לא יצדק לפניך כל חי, וצדיק ה' בכל דרכיו, ובכל קושי וצער שעובר האדם יש בזה ענין קידוש ה', ונעשה בזה בירור על כל פנים, וכמו שאמרו במסכת זבחים (בדף קטו ע"ב) ובתורת כהנים (שמיני, מכילתא דמילואים לו) ובתנחומא (שמיני א) על מה שנאמר 'וידום אהרן', שהתנחם הוא שמתו על קידוש ה', היינו שהוא למעלה מהשגתו, וכמו שאמר הקב"ה למשה על מיתת רבי עקיבא 'שתוק כך עלה במחשבה' כמובא במסכת מנחות (בדף כט ע"ב), היינו שגילה לו שזהו מצד המחשבה שאין השגה לאדם במחשבת השי"ת, וכל מדרגתו בזה היא בכך שסמוך ובטוח בצדקתו וטובו יתברך.

ובשכר זאת זכה אהרן ונתייחד עימו הדיבור בפרשת שתויי היין, שהוא ענין תיקון סיגי המוחין, שהם שמרי היין ובירור תוקף צד הדין והגבורה, היינו שנתגלו לו סודות התורה בעומק מחשבת השי"ת, מתוך קדושת ה' והצדקת השי"ת והמשכת האור מ"ה לכל המידות, שהם כנגד המידות העליונות שנמשכו במעשה בראשית, שכל מעשה בראשית הוא על יסוד אמיתת צדקתו חסדו וטובו של הבורא ב"ה, וכענין שכתוב 'בראשית ברא אלהים' העולה בסופי תיבות 'אמת'.

והוא ענין קידוש ה', כי בזה מתגלה שהבורא יתברך קדוש הוא, ומובדלת עומק מחשבתו ממחשבת בני האדם. כי טובו וחסדו יתברך היא למעלה מהשגת האדם, ולכן אין האדם תופס בדעתו את גדולתו יתברך בכל מה שרואה בעיניו את טובו וחסדו, ובכל שמישיג האדם מגדולת ה' הנה בזה מקדש הוא את שם ה' ב"ה. אמנם בכל אשר יגלה האדם את טובו יתברך, הוא מתוך עבודת המחשבה וההתבוננות, וגם בזה נמשך הברכה בענין הברכות, מתוך שאומר 'ברוך אתה, כי מקדושת ה' נמשכת הברכה, כמו שכתוב (שמות כ, כ) "בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתך", וזהו מצד החסד, אך מצד הגבורה מתגלה קדושת ה' מתוך ביטול המחשבה, ועל דרך מיתת נדב ואביהו ורבי עקיבא שמתו על קדושת ה', ובקדושת ה' בצד הדין הוא מתוך ביטול צד המחשבה וההתבוננות, וכמו שאמר הקב"ה 'שתוק כך עלה במחשבה', וכנאמר 'וידום אהרן'.

יב

ולכן בכל אשר יבוא האדם למקום שיתנתק מדבקות המחשבה בה' ב"ה, שהוא ענין הכתוב 'וירא יעקב ויצר לו', צריך שישתיק הוא את מחשבתו, וענין שכתוב 'וידום אהרן', ויתחיל שוב מחדש לראות את עצמו כמו שנכנס הוא בדבקות המחשבה בכתר העליון, שהוא יחוד הוי"ה אדנו"ת העולה כמנין 'סוכה', ובסוד הכתוב 'ברוך אתה בבואך', ובוזה יתחיל מחדש בסוד הכתוב 'בראשית ברא אלהים' שהוא האות ב' של מידת הבינה והכתר העליון, שהוא מיום 'הושענה רבה' עד ליום 'זאת חנוכה', שהוא השגת שלימות מידת הבטחון בשמונה אותיות ובסוד שמונה ימי בינה, שכל זה הוא מתוך ההשענות הגמורה על השי"ת בזמן הלילות, וכענין שכתוב 'אמונתך בלילות', וכאמור.

כי לעולם אומר הקב"ה לכל יהודי 'אל תירא עבדי יעקב', ואף כאשר יורד האדם ממדת הביטחון, כאשר שב ומתחיל מחדש אומר לו הקב"ה 'ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך', היינו שיתחיל האדם מחדש בכל שעה ולא ירא ולא יחת משום בריה וכל דבר שבעולם כלל, ובכל אשר ילך יהיה בכחינת 'ברוך', על דרך שכתוב (במדבר ו, כד) "יברכך ה' וישמרך", היינו שיהיה שמור מן המזיקים בכל דרכיו, וכענין 'ויהי בשלם סוכו', וכנאמר ביעקב 'ויבוא יעקב שלם'.

קחו חלק במפעל הקודש

המעוניינים להצטרף למערך הרכיזים ברחבי הארץ והעולם ולחלק מידי שבוע את גיליונות הקודש באזור המגורים וכן לתגובות הארות והקדשות בעניני העלון ניתן לפנות
0527.130.400 או במייל: m.yam.shlomo@gmail.com
לקבלת הגיליון במייל ניתן לפנות לכתובת: alonim.yanuka@gmail.com